

amb oberta: a StVicent de Sa Cala, em contaren una rondalla de *sét talékas d'or* (1963): diferència que s'explica pel caràcter palatal de la *c^a* mallorquina. No asseguro que el mot sigui igualment usat a tot Mallorca: els pastors de cabrum expliquen a AMAlcover que així anomenen llur sarró a Manacor, però «sarró a la muntanya» (BDLC IX, 311); també, però, els de bestiar de llana de Manacor usen *talékæ* per 'sarró de pastor'. A mi mateix m'anomenaren *talékæ* a la vall de Sóller (1953) els roters, i altres bosquerols i pagesos, el sarró que els veia dur penjat. D'altra banda hi ha l'eco de la denominació botànica «Capsella *bursa-pastoris*», car a Porreres m'allargaven un ramell d'«estepa *talékæ*» (1964).

En el P. Val. el mot no sols és general fins al Nord (1) (*taléka* designant una bossa anoto a la Pobla Torncsa, 1935), car també s'hi observen ben fixades aplicacions especials: en el Migjorn es pren el sac anomenat *taleca* com a mòdul del valor de quatre barcelles, perquè «li caben 4 barcelles» (Valor-Giner, 1950-55). Són molts els pobles on hi ha un carrer d'aquest nom, dit així perquè és «un carrer que no té eixida»: *kaře de la taléka* anoto a Ares, *kaře la taléka* a Catí i a Morella (ciutat on l'han reformat obrint-li sortida), i la *taléka* nom d'un carrer d'Hortells (1961).

Al costat del nom català existeix el cast. TALEGA (DCEC/DECH), port. ant. *taega*, *teiga*, *talega* (i combinant-ho: port. mod. *taleiga*), gall. ant. *taega*, avui *tega* [*taleiga*, Pontevedra, S. XVI]. En àrab *ta'liqa* no pertanyia a la llengua clàssica, però sí a l'àrab regional d'Espanya, on ja el recollí el nostre RMa. en el S. XIII, amb la traducció «pera»; Dozy, *Suppl.* II, 162b.

DERIV.: *Talec* [1594], FebrCard. *taléc* «taleguilla, petit sac»; «--- treguent de dins el *talec* una sobressada monstria», PdAPenya (*IdOr* I, 45); dita menorquina «bò és escoar s'ordi - damunt *taleg* d'altri», Camps Merc. (*Folk. Men.* I, 286).² *Taleconet* [1430, Torredembarra, DAG.]. *Talequeta*, a la Serra mall. usen una *talakéto* per fer confitura d'«arboccs»: «quan la hi han aficada, *prémer i prémer*; ---» (Banyalbufar, 1964). *Talequet* 'cauet, petit refugi' (?) Callosa d'En Sarrià (1963); o volia dir 'saquet'? (V. ací vol. III, 263a23). A la Serra d'Aitana els valencians anomenen *talequeta* una mena d'escltxa o clivella de les penyes; parlant-me d'un senyal horari que veuen els muntanyencs en aquells pendents abruptes: «El Re-llonge (de) la Mona és com una *talequeta* de pedra: com si fóra un meló llarg, o un con ---» (Sella, 1963). En el sentit de 'saca petita' ja fi S. xv, I. de Villena. *Entalecar* mall. «ensacar, aficar dins un sac» (*D'Amen.*, *DTaronç*); val. 'ensacar la collita de blat segat': «qui s'adorm quant deu segar, / plorarà al *entalecar*», adaptació val. dels *Aforismes Rurals* de Fages de Romà (1850, 32.4).

¹ Tenint en compte aquesta vitalitat del mot en els Pirineus centrals, sembla que li hem d'atribuir l'origen de *talaca* que allà ha esdevingut nom d'una mena d'esquella de forma comparable: Benasc *taláka* o *quartiço* «cencerro paralelepípedo de pequeñas dimensiones» (*pòsalle esta talaca al molton*, Balla-

rín), des d'on deu haver passat manllevat a l'adjacent vall gascona de Louron: *taláko* f. (a Germ) i *talakét* (a Barrancoeu) «sonnaille tubulaire pour ovins» (ALGc. IV, 1163). En forma diminutiva com aquesta, es degué dir primer *talequeta*, -et (V. infra), dissimilat en *talaqueta*, d'on després, regressivament, *talaca*. — ² I secundàriament 'provisions de viatge (que es porten en un sarró)': a mig camí «berenaren d'un poc de pa i *talec* i varen beure aigua a un pou ---», JnRosselló (*En Rupit*, 67.12f.).

Taleia, *taleiós*, *talejador*, *talejar*, V. *atalaia*

TALEM, del ll. *thalámus*, que prengué el sentit de 'dosser', pròpiament 'llit nupcial', 'bodes', i primer 'cambra de dormir' o cambra en general; el qual es prengué del gr. *θάλαμος* id. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

Degué ser un mot pres per via mig-sàvia: des dels orígens apareix aplicat a funcions i imatgeria religioses, litúrgiques. «La q(u)adita de Déu, e-l *tàlem* del Se<n>yor del cel», 175r2 (n. 4), trad. *thalamum* (p. 511); el coneixement escàs del mot en l'esfera popular es nota perquè només el ms. B el porta correctament, i l'acurat escriba de P el corromp en *talent*.

²⁵ Un ús, però, on des dels orígens havia descendit fins al nivell general, fou el nàutic, on designà tradicionalment allò que en els vaixells hem designat després amb el manlleu castellà 'toldo', el cobert, o trespol d'encerat etc., que defensava les mercaderies, en què ja figura en parts bastant antigues del *Consolat*: «si lo senyor del leny prometrà a algun mercader que li portarà la sua roba sots bon *tàlem* ---» (CCIV, Pard., p. 249; cf. *Jal Gloss. Naut.*, 1422a i b, i b. ll. genovès *talamus* a. 1269); això restà en l'ús mariner popular, si bé segons l'explicació que em donaven els pescadors de StPolM (1931), avui *tàlem* en les grans barques de pesca és «la rebava que voreja la coberta de popa», sens dubte perquè a aquesta rebava, tot entorn, devia anar fermada o amarrada la coberta de *tàlem*.

⁴⁰ L'ús més freqüent en què el trobem és com ornament de solemnes celebracions: «en la publicació --- se trobaren los embajadors del Soldà --- e fo delliberat que-s fes una gran festa --- per les parets draps de raç --- e tot alentorn --- havia taules meses; e lo *tàlem* del Emperador era molt ric e molt poxant, tot al entorn de draps de brocat, e l'Emperador se sigué enmig, e los embajadors prop d'ell», JoMartorell (Ag. I, 367).

També, però, en *Tirant*, com a símbol nupcial: «Tirant senyor --- tostemps t'é amat --- mas temor de infàmia me fa guardar la honor de castedat, la qual deven guardar molt les donzelles, e dubtar, per ço que ab puritat puguen aplegar a *tàlem* de benedició, e axí la vull yo guardar ---» (Ag. III, 193). Del de les processons ha estat sempre més tradicional en català, i més bo, de dir-ne així, que no *palli*: «En est die, festa de la gloriosa santa Eulària, los Magchs. Consellers foren, ab pròmens a la Seu, per oir lo ofici, i per aportar després lo *tàlam* a la professó»; «en est die, festa del gloriós St. Sebastià, los Sors. Concellers, ab la professó de la Seu, anaren a la isglésia de St. Sebastià, y